

Анастасія ОСТАПЧУК,
здобувач вищої освіти ОС «магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Борковська В. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками представляє один із елементів інформаційного забезпечення підприємства, в якому існує вхідна та вихідна інформація, яка повинна бути передусім корисною та достовірною. Визначення потоків інформації та її документального забезпечення забезпечує ефективність організації бухгалтерського обліку [4].

Протягом звітного періоду бухгалтерський облік отримує вхідну інформацію, накопичує її, обробляє, узагальнює з відображенням у первинних документах, регістрах обліку, фінансовій звітності. Таку інформацію бухгалтерського обліку яку використовують інші підрозділи підприємства, в тому числі управлінський персонал, який повинен приймати обґрунтовані управлінські рішення. Таким чином, бухгалтерський облік повинен надавати корисну, своєчасну, повну, достовірну вихідну інформацію. Визначення видів вихідної інформації та її документальне забезпечення повинно відображатися в Наказі про облікову політику. Вирішення цього питання залежить від професійних здібностей управлінського персоналу, який повинен чітко усвідомлювати необхідну форму, кількість, якість і корисність отриманої інформації.

Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками складається з бухгалтерських процедур, оцінки операцій з отримання активів, їх реєстрації, накопиченні інформації, узагальнення інформації та підготовки

інформації для її надання підрозділам підприємства та управлінському персоналу. Процес оформлення вхідної інформації в бухгалтерському обліку, її обробка та відображення в регістрах обліку — це й визначає методологічні аспекти організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальними та підрядниками.

За результатами проведених досліджень встановлено, що виконання договірних відносин є зобов'язання, які є об'єктом бухгалтерського обліку. Відображенню зобов'язання в обліку служить інформація фактів господарської діяльності про джерело виникнення зобов'язання (дебіторська або кредиторська заборгованості) згідно з умовами договору. Зобов'язання виникає з договору відповідно до діючого законодавства, незалежно від будь-якого руху в його виконанні.

З метою уникнення подвійного обліку тих самих зобов'язань на підставі договору і аграрної розписки, тексти цих документів мають бути узгоджені між собою. У роботі має бути узагальнено підходи до узгодження складових договору купівлі-продажу, за яким оплата буде проводитися на умовах фінансової аграрної розписки, договору кредиту, за яким повернення коштів відбудеться на умовах фінансової аграрної розписки, форвардного контракту з поставки аграрної продукції, що буде поставлена на виконання товарної аграрної розписки та договору міни товару на сільськогосподарську продукцію (бартеру).

Як свідчить проведений аналіз стану дослідження обігу аграрних розписок, незважаючи на їх зростаючу роль та популяризацію застосування в обігу, питання облікового відображення операцій за ними залишається недостатньо дослідженим. Зокрема, потребує уточнення їх природа як об'єкта бухгалтерського обліку та встановлення особливостей облікового відображення операцій за аграрними розписками, враховуючи різні схеми взаємовідносин між суб'єктами користування та термінів дії аграрних розписок.

На нашу думку на особливу заслугує підхід Ю.Ю. Мороз та Ю.С. Цаль-Цалк [5]. Так, дослідники пропонують, для обліку аграрних розписок

виокремлювати окремі субрахунки: 634 «Розрахунки з постачальниками за агророзписками»; 9491 «Витрати на оформлення аграрних розписок»; 706 «Дохід від реалізації продукції за агророзписками»; 905 «Собівартість реалізованої продукції за агророзписками»; 365 «Розрахунки з виконання зобов'язань за агророзписками», 051 «Гарантії та забезпечення надані за агророзписки». Підтримуємо таку пропозицію. Але авторами не враховано усі можливі бізнес-моделі практичного застосування аграрних розписок. Зокрема, незрозумілим залишається порядок видачі аграрної розписки.

Цікавою є позицію Бояроваї О.А. та Кузик Н.П. [2], які пропонують використовувати рахунок 686 «Розрахунки за аграрними розписками») і аж ніяк із використанням рахунків 3 класу, про що також зазначала Н.Г. Царук [6] у своїх дослідженнях.

Враховуючи вищевикладене, на рис. 1. наведемо загальну модель розрахунків шляхом застосування аграрних розписок з метою подальшого приведення прикладів відображення таких операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

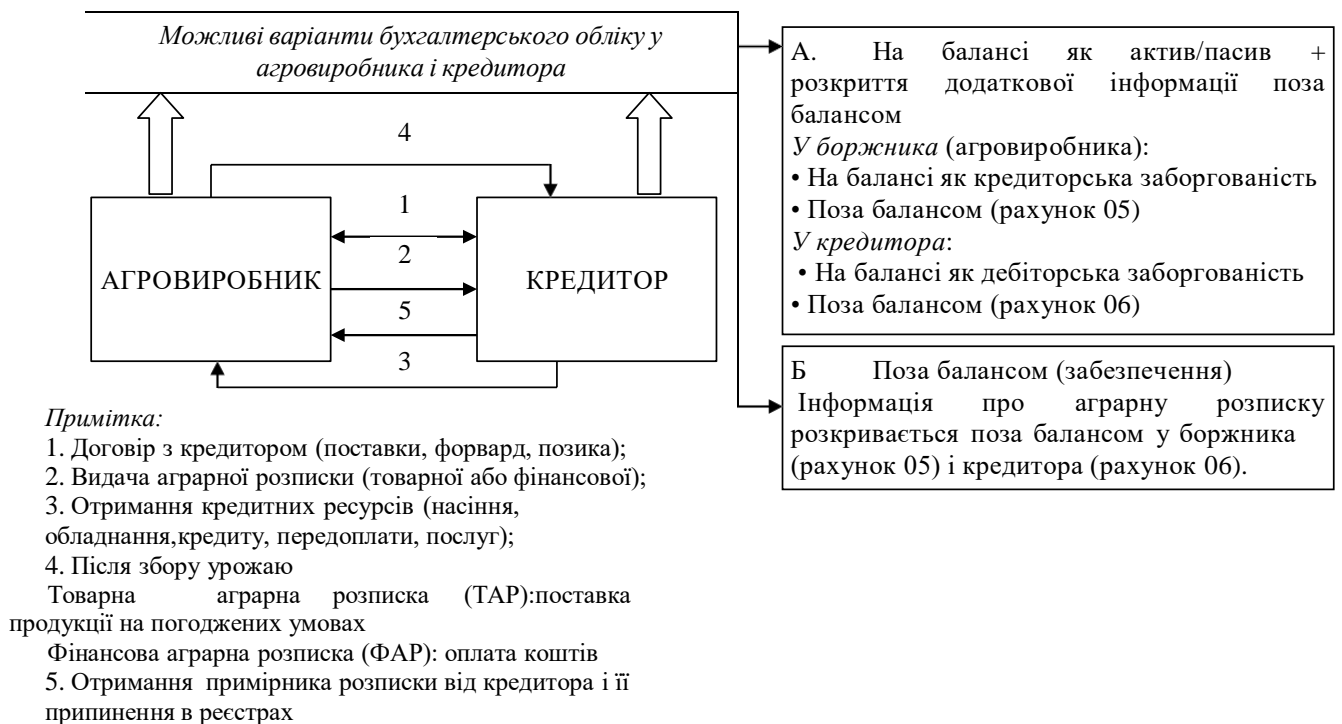

Рис. 1. Загальна модель розрахунків шляхом застосування аграрних розписок [3]

Таким чином, проведене дослідження дозволяє виділити різні бізнес-моделі застосування аграрних розписок, що успішно використовуються на практиці підприємствами агробізнесу: Бізнес-модель 1 (Агровиробник-Постачальник), Бізнес-модель 2 (Агровиробник-Банк), Бізнес-модель 3 (Агровиробник-Треjder), Бізнес-модель 4, Бізнес-модель 5, Бізнес-модель 6 (Агровиробник-Кооператив).

Це забезпечить формування загальної моделі розрахунків шляхом застосування аграрних розписок.

Удосконалення методики бухгалтерського обліку пропонується шляхом впровадження субрахунків 634 «Розрахунки з постачальниками забезпечені агророзписками», 686 – Розрахунки, забезпечені аграрними розписками, 551 – Розрахунки, забезпечені довгостроковою аграрною розпискою, 507/607 – Фінансові ресурси, забезпечені агророзпискою, 185 – Дебіторська заборгованість за довгостроковими аграрними розписками, 370 - Дебіторська заборгованість за поточними аграрними розписками, 051 – Гарантії та забезпечення надані за аграрними розписками та 061 – Гарантії та забезпечення отримані за аграрними розписками (аналітика 061.1 / 051.1 – майбутній урожай; 061.2 / 051.2 – Живі тварини; 061.3 / 051.3 – Продукти тваринного походження; 061.4 / 051.4 – Продукти рослинного походження; 061.5/051.5 – Органічна продукція тощо), 9491 «Витрати на оформлення аграрних розписок», що дозволило сформувати релевантну інформацію про використання даного об'єкту бухгалтерського обліку для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень в частині провадження економічної діяльності у сфері агробізнесу. В подальших дослідженнях планується розробка моделі облікового забезпечення управління ризиками використання аграрних розписок у діяльності підприємств агробізнесу, що дозволить сформувати комплексний підхід до дослідження даного проблемного питання.

Список використаних джерел

1. Алімов Д.М., Шелестов Ю.В. Технологія виробництва продукції рослинництва. К.: Вища школа, 1995. 271 с.
2. Боярова О.А., Кузик Н.П. Аграрні розписки як форма кредитування сільськогосподарських підприємств: облік та відображення у звітності *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України* : зб. наук. пр..Київ. Серія, Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. № 247. С. 52-62.
3. Гевчук А.В. Аграрна розписка як альтернативний інструмент забезпечення розрахункових операцій підприємств АГРОБІЗНЕСУ. *Інтернаука. Міжнародний науково-практичний журнал. Серія Економіка*. 2019. № 12 (32). С. 33-41
- 4.Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подме& шальська Ю.В., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.&метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 602 с.
5. Мороз Ю.Ю., Цаль-Цалко Ю.С. Аграрні розписки як фінансовий інструмент розвитку сільськогосподарського сектору економіки: організаційний та обліковий аспект. *Фінансова політика регіонального розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 25-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту (10-11 жовт. 2019 р.). Житомир, 2019. 340 с. С. 15-18.
6. Царук Н.Г. Операції з аграрними розписками: облікові аспекти. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 6. С. 171-183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_6_14 (дата звернення 20.12.2019).